

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji

angielski

językowej [en](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Swipe to change

Krajowe sądy powszechne

Anglia i Walia

Na niniejszej stronie przedstawiono informacje na temat sądów powszechnych w Anglii i Walii.

Sądy powszechne – wstęp

Poniżej przedstawiono organizację sądownictwa w Anglii i Walii. Więcej szczegółowych informacji można uzyskać na stronie internetowej [Służby ds. Sądów i Trybunałów Jej Królewskiej Mości \(Her Majesty's Courts and Tribunals Service\)](#), która jest odpowiedzialna za administrację i wspieranie wszystkich sądów, z wyjątkiem Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy

Sąd Najwyższy Zjednoczonego Królestwa (Supreme Court of the United Kingdom) przejął funkcję Komisji ds. Środków Zaskarżenia (Appellate Committee) Izby Lordów w dniu 1 października 2009 r. Przejął on również funkcje przekazane – w następstwie dewolucji – przez Sądową Komisję Rady Prywatnej (Judicial Committee of the Privy Council) – czyli najwyższy sąd odwoławczy w kilku niezależnych państwach Wspólnoty Narodów, terytoriach zamorskich Zjednoczonego Królestwa i terytoriach zależnych Korony Brytyjskiej.

Sąd Najwyższy jest w Zjednoczonym Królestwie **sądem odwoławczym najwyższej instancji** zarówno w sprawach karnych, jak i cywilnych, przy czym w Szkocji w sprawach karnych nie przysługuje prawo do wniesienia środka zaskarżenia do Sądu Najwyższego. Zgodę na wniesienie do Sądu Najwyższego środka zaskarżenia wydaje się tylko wówczas, gdy dotyczy on kwestii prawnych istotnych dla społeczeństwa.

Sąd Apelacyjny

Sąd Apelacyjny składa się z Wydziału Karnego i Wydziału Cywilnego. Jego posiedzenia odbywają się zazwyczaj w Londynie.

Wydział Karny, któremu przewodniczy **Lord Chief Justice**, rozpoznaje apelacje co do winy i wymiaru kary wniesione przez osoby uznane za winne lub skazane przez Sąd Koronny (Crown Court). Wydział Karny Sądu Apelacyjnego może uchylić lub utrzymać w mocy orzeczenie o winie, przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia, a w przypadku apelacji co do wymiaru kary – zmienić (ale nie podwyższyć) wymiar kary. Jednak w przypadkach, w których to prokurator generalny (*attorney general*) kieruje sprawą do Sądu Apelacyjnego, sąd ten może podwyższyć wymiar kary, jeżeli uzna, że jest on zbyt łagodny. Sąd ten jest właściwy w szerokim zakresie do rozpoznawania apelacji w trybie doraźnym, dotyczących m.in. sprawozdawczości lub ograniczenia publicznego dostępu, apelacji dotyczących orzeczeń niekorzystnych dla prokuratury i różnych środków zaskarżenia na podstawie ustawy o korzyściach pochodzących z przestępstwa z 2002 r. (Proceeds of Crime Act 2002). Ponadto sąd rozpatruje apelacje w sprawach wojskowych.

Wydział Karny Sądu Apelacyjnego orzeka zazwyczaj w składzie trzech sędziów, jednak wydaje jeden wyrok (zgodnie ze zdaniem większości).

Prezesem **Wydziału Cywilnego** Sądu Apelacyjnego jest **Master of the Rolls** (trzeci rangą sędzia Anglii i Walii). Sąd ten rozstrzyga głównie apelacje od orzeczeń Wysokiego Trybunału (High Court) – w tym Wydziału Kanclerskiego, Wydziału Ławy Królewskiej i Wydziału Rodzinnego (Chancery, Queens Bench i Family Division) – i wszystkich sądów hrabstw (*county courts*) Anglii i Walii oraz niektórych trybunałów. Skład orzekający składa się zazwyczaj z trzech sędziów (*Lord Chief Justices*). W trakcie wyrokowania sędziowie mogą wydać dowolne orzeczenie, które – według ich opinii – powinien być wydać sąd, od orzeczenia którego się odwołano. W niektórych sprawach przekazuje się sprawę do ponownego rozpatrzenia.

W Sądzie Apelacyjnym zazwyczaj nie przesłuchuje się świadków. Orzeczenia są zazwyczaj wydawane na podstawie dokumentów, protokołów z poprzednich rozpraw i argumentów pełnomocników stron.

Wysoki Trybunał

Wysoki Trybunał ma siedzibę w Londynie, przy czym sprawy mogą być rozpoznawane w innych częściach Anglii i Walii. Wysoki Trybunał może rozpatrywać sprawy cywilne niemal każdego rodzaju – chociaż w praktyce zajmuje się głównie sprawami bardziej istotnymi lub skomplikowanymi. Sąd składa się z trzech wydziałów:

Wydział Ławy Królewskiej (Queen's Bench Division) jest największym z tych trzech wydziałów i zajmuje się szerokim zakresem spraw cywilnych. Dotyczą one powództw o odszkodowanie wynikających z niedotrzymania warunków umów oraz z czynów niedozwolonych, zniesławienia, sporów handlowych oraz zagadnień z zakresu prawa morskiego (powództw cywilnych związanych ze statkami, np. dotyczących kolizji, uszkodzenia ładunku oraz ratownictwa).

Wydział Kanclerski (Chancery Division) zajmuje się w szczególności sprawami majątkowymi, w tym zarządzaniem majątkiem osób zmarłych, wykładnią testamentów, patentami i własnością intelektualną, upadłością oraz sporami dotyczącymi spółek kapitałowych i osobowych.

Wydział Rodziny (Family Division) zajmuje się bardziej skomplikowanymi sprawami rozwodowymi i powiązаныmi sprawami finansowymi i małżeńskimi. W wydziale tym orzeka się w sprawach dotyczących opieki nad dzieckiem (w szczególności kurateli, przysposobienia i uprowadzeń dzieci), spraw dotyczących osób objętych opieką Sądu Opiekuńczego (Court of Protection), a także spraw związanych z leczeniem dzieci, w zakresie właściwości sądu.

Sąd Administracyjny

Działalność Sądu Administracyjnego jest zróżnicowana. Jego właściwość obejmuje **sprawy z zakresu prawa administracyjnego** w Anglii i Walii, a także **sprawowanie nadzoru** nad sądami i trybunałami niższej instancji.

Nadzór, sprawowany głównie w ramach **kontroli sądowej**, obejmuje osoby lub organy pełniące funkcje publiczne. Kontrola sądowa ma na celu zapewnienie, by decyzje podejmowane przez te organy lub osoby były wydawane w sposób odpowiedni i zgodny z prawem i nie wykraczały poza zakres uprawnień nadanych im przez parlament.

Ponadto Sąd Administracyjny zajmuje się rozpatrywaniem szeregu przewidzianych prawem **środków zaskarżenia i wniosków**, mianowicie: przewidzianych przez przepisy niektórych ustaw skarg na decyzje ministrów, władz lokalnych, trybunałów;

wniosków składanych na podstawie ustawy o narodowości, imigracji i azylu z 2002 r. (Nationality, Immigration and Asylum Act 2002);

środków zaskarżenia od niektórych orzeczeń sądów pokoju (*magistrate's courts*) i Sądu Koronnego ze względu na błędną ocenę prawną;

wniosków na podstawie ustawy o nietykalności osobistej (*habeas corpus*);

wniosków o zarządzenie pozbawienia wolności za obrazę sądu;

wniosków dotyczących stron utrudniających postępowanie;

wniosków skierowanych na podstawie ustawy o koronerach z 1988 r. (Coroners Act);

różnego rodzaju wniosków złożonych na podstawie ustaw o zapobieganiu terroryzmowi, korzyściach pochodzących z przestępstwa, handlu narkotykami oraz o wymiarze sprawiedliwości w sprawach karnych (Prevention of Terrorism, Proceeds of Crime, Drugs Trafficking i Criminal Justice Acts).

W 2009 roku otwarto oddziały zamiejscowe Sądu Administracyjnego w Birmingham, Cardiff, Leeds i Manchesterze, co składającym skargę/wniosek umożliwia złożenie ich bliżej miejsca, z którym są najściślej powiązani. Kolejny oddział zamiejscowy otwarto w Bristolu w listopadzie 2012 r.

Wydziały odwoławcze

Niektóre **środki zaskarżenia od orzeczeń sądów niższej instancji** są rozpoznawane przez wydziały odwoławcze – *divisional courts* – (tzn. sądy, w których składzie zasiada przynajmniej dwóch sędziów).

Środki zaskarżenia od orzeczeń sądów hrabstw, w zakresie właściwości Chancery i Queen's Bench, są rozpoznawane przez odpowiednie wydziały odwoławcze (*divisional courts*).

Wydziały odwoławcze Queens's Bench rozpoznają, między innymi, środki zaskarżenia dotyczące kwestii prawnych od orzeczeń sądów pokoju i Sądu Koronnego (z wyjątkiem przypadków, gdy Sąd Koronny rozstrzygał sprawę, w której wniesiono akt oskarżenia (*indictment*)).

Wydział odwoławczy Family Division rozpoznaje środki zaskarżenia od orzeczeń w sprawach rodzinnych wydanych przez sądy pokoju.

Sądy hrabstw

Sądy hrabstw rozpoznają większość **spraw cywilnych** w Anglii i Walii. Najprościej rzecz ujmując, mniej skomplikowane sprawy cywilne są rozpoznawane przez sądy hrabstw, a bardziej skomplikowane sprawy przez Wysoki Trybunał. Większość spraw, którymi zajmuje się sąd hrabstwa, dotyczy dochodzenia wiarytelności. Jednakże sądy hrabstw rozpoznają również roszczenia dotyczące przewłaszczenia nieruchomości (np. w razie braku spłaty kredytu hipotecznego), szkody na osobie, niedbalstwa i upadłości.

Roszczenia o zwrot długu lub o odszkodowanie o wartości nieprzekraczającej 5 000 GBP są zazwyczaj rozstrzygane w **szczególnym postępowaniu mającym zastosowanie do drobnych roszczeń**. Postępowanie to zostało wprowadzone jako tani i nieformalny sposób rozstrzygnięcia sporów bez konieczności korzystania przez strony z usług adwokata. W takich sprawach sędzia może oprzeć się nie tylko na materiałach dowodowych przedłożonych przez strony, ale również sam dokonywać ustaleń faktycznych, pomagając zarówno powodowi, jak i pozwanemu w wyjaśnieniu sprawy. Sądy hrabstw oferują również wewnętrzną mediację sądową w sprawach dotyczących drobnych roszczeń, natomiast w przypadku innych spornych roszczeń można skorzystać z mediacji zewnętrznej.

Sądy hrabstw zajmują się również **sprawami rodzinnymi**, w tym sprawami rozwodowymi, sprawami dotyczącymi dzieci, np. ich miejsca zamieszkania oraz sprawami związanymi z opieką i przysposobieniem. Niektóre sprawy rodzinne są skomplikowane i mogą być rozstrzygane przez Wysoki Trybunał. W centralnym Londynie wszystkimi sprawami rodzinnymi zajmuje się Główna Kancelaria Wydziału Rodzinnego (Principal Registry of the Family Division), a nie miejscowe sądy hrabstw. Mediacja w sprawach rodzinnych jest dostępna za pośrednictwem Children and Family Court Advisory and Support Service (CAFCASS).

Sąd Koronny

Sąd Koronny jest sądem krajowym obradującym w różnych ośrodkach Anglii i Walii. Zajmuje się on wszystkimi **ważnymi sprawami karnymi** skierowanymi do niego przez sądy pokoju. Sprawy wymagające rozprawy są rozpoznawane przez sędziego i ławę przysięgłych, w skład której wchodzi 12 przedstawicieli społeczeństwa.

Czasami również w niektórych sprawach cywilnych (np. o zniesławienie), potrzebny jest udział przysięgłych, choć nie zdarza się to często. Jeżeli jednak ma to miejsce, postępowanie toczy się w Wysokim Trybunale lub sądzie hrabstwa. Wysoki Trybunał działa również jako sąd odwoławczy dla spraw rozpoznawanych przez sędziów w sądach pokoju.

Sądy pokoju

Sądy pokoju zajmują się głównie **sprawami karnymi**; większość spraw dotyczących przestępstw rozstrzygana jest w sądach pokoju. Sprawy dotyczące poważniejszych przestępstw przekazuje się do rozpatrzenia Wysokiemu Trybunałowi. Sądy pokoju rozpatrują również **niektóre sprawy cywilne**, w tym sprawy z zakresu prawa rodzinnego; sprawy dotyczące dochodzenia niektórych rodzajów wiarytelności, np. podatku lokalnego (*council tax*); oraz sprawy dotyczące wydawania zezwoleń (np. zezwolenia na sprzedaż alkoholu), naruszenia warunków zezwoleń lub nakazów sądowych, a także sprawy związane z zakładami i gramami losowymi.

Większość spraw w sądach pokoju rozpatrywana jest przez **sędziów niezawodowych** – *lay magistrates* – (zwanych również sędziami pokoju – *justices of the peace*). Nie mają oni wykształcenia prawniczego. Zwykle zasiadają w składach trzyosobowych, a w kwestiach prawnych doradza im urzędnik sądu z wykształceniem prawniczym. Bardziej złożone sprawy wniesione do sądów pokoju rozpatrywane są przez sędziów zawodowych znanych jako *district judges* (przy sądzie pokoju), którzy zasiadają w nich w pełnym wymiarze godzin. Zastępcy *district judges* (przy sądzie pokoju) pełnią swoje obowiązki w niepełnym wymiarze godzin.

Sądy pokoju mają prawo nakładania grzywien i zatrzymywania (na krótki czas) osób skazanych za przestępstwa – a zatem niektóre sprawy kierowane są do Sądu Koronnego, by ten wydał wyrok.

Niektóre sądy pokoju pełnią osobną funkcję „**sądów dla nieletnich**” lub sądów ds. postępowania w sprawach rodzinnych. W sądach tych zasiadają specjalnie wyszkoleni sędziowie pokoju, którzy rozpatrują zarzuty i wnioski dotyczące dzieci i ludzi młodych lub spraw rodzinnych.

Powiązane strony

Służba ds. Sądów i Trybunałów Jej Królewskiej Mości

Ostatnia aktualizacja: 12/06/2017

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.